

Akademia Sztuki w Szczecinie

Recenzja rozprawy doktorskiej magistra Macieja Adama Ziemskiego

Zleceniodawca recenzji

Rada Dyscypliny Artystycznej Akademii Muzycznej im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku, na podstawie Uchwały Senatu 160/2022 z dnia 7.07. 2022 oraz art. 190 ust. 2 ustawy z 20.07.2018 Prawo o Szkolnictwie Wyższym i Nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z późn. zm.). Zlecenie podjęte w wyniku powierzenia roli Recenzenta pismem z dnia 11.07.2022 (RDA.510.I.96(1)2022) podpisanym przez Wiceprzewodniczącą RDA dr hab. Monikę Karwaszewską.

Ocena rozprawy doktorskiej

Rozprawa doktorska Macieja Adama Ziemskiego ***Skład kameralny gitara-fortepian w twórczości kompozytorów XX i XXI wieku. Analiza problemów wykonawczych na podstawie wybranych utworów*** zawiera dzieło artystyczne w postaci nagrania zarejestrowanego na płycie CD oraz opis tego dzieła.

Płyta CD prezentuje następujące utwory:

1. Owen Middleton – *Variations on a nursery rhyme for guitar and piano*
2. Owen Middleton – *Variations On A Polish Folk Song – „Zalotny”*
3. Marek Pasieczny – *Eight Miniatures for piano and guitar, w opracowaniu na gitarę i fortepian*
4. Gerald Schwertberger – *Zwei Fragen und eine Antwort*
5. Gerald Schwertberger – *Cuatro piezas para dos*

Współwykonawcą grającym na fortepianie jest Jolanta Ziemska, prywatnie żona doktoranta. Wyjątkowe porozumienie między wykonawcami jest słyszalne na przestrzeni całej płyty.

W temacie pierwszego utworu Owena Middletona - *Variations on a nursery rhyme for guitar and piano* jest to szczególnie ważne, gdyż kolejne dźwięki przedstawia naprzemiennie fortepian i gitara. Mimo dużej dysproporcji wolumenu brzmienia i różnic barwowych obu instrumentów, udaje się stworzyć wrażenie jednorodności przebiegu. Wariacje następujące po temacie potwierdzają szczególną dbałość wykonawców o spoistość dynamiczną i artykulacyjną. Instrumenty uzupełniają się, przedstawiając kontrastujące emocje zawarte w poszczególnych wariacjach. Gitarzysta realizuje swoją partię z wyczuciem i wirtuozerią widoczną szczególnie w introdukcji i kadencji. Drobne niedoskonałości nie wpływają na ocenę całości.

Kolejny utwór Owena Middletona – *Variations On A Polish Folk Song – „Zalotny”* powstał z inspiracji DuoKlavitarrre (w składzie Maciej Ziemiński i Jolanta Ziemska) i jemu dedykowany. Przy znikomej ilości repertuaru na gitarę i fortepian, jest to działanie zasługujące na najwyższe uznanie. Utwór powstał 20 lat później niż poprzedni, co przejawia się w bardziej oryginalnej formie i treści kompozycji. Kompozytor zwrócił też większą uwagę na możliwości brzmieniowe poszczególnych instrumentów, dzięki czemu gitara miała szansę „zaistnieć” w całym przebiegu utworu. Maciej Ziemiński sprostał tym wymaganiom, wykonując swoją partię ze swobodą interpretacyjną i interesującą narracją w dialogu z fortepianem.

Eight Miniatures for piano and guitar Marka Pasiecznego nie jest kompozycją napisaną stricte na ten duet. Pierwotnie stanowiło 12 miniatur na dwie gitary, które w 2018 roku zostały opracowane przez kompozytora na gitarę i fortepian. Utwór składa się z ośmiu miniatur, opartych na polskich pieśniach ludowych i popularnych. Ta świetna kompozycja brzmi w wykonaniu DuoKlavitarrre bardzo autentycznie. Żywiołowy charakter szybkich części został oddany z poczuciem humoru, a fragmenty wolne z należnym liryzmem i niezwykłą spójnością brzmieniową. Doktorant wykazał się dużą biegłością techniczną i świetnym zespoleniem z fortepianem.

Ostatnim kompozytorem obecnym na płycie doktoranta Macieja Ziemińskiego jest Gerald Schwertberger. Znajdziemy tam dwa utwory austriackiego twórcy: *Zwei Fragen und eine Antwort* oraz *Cuatro piezas para dos*. Pierwszy z nich jest dedykowany DuoKlavitarrre. Składa się z trzech części inspirowanych muzyką jazzową i filmową. Nie zawiera szczególnych problemów wykonawczych, co pozwala na lekkość wykonania właściwą tej kompozycji. Druga to czteroczęściowy, efektowny utwór inspirowany muzyką hiszpańską. W obu Maciej Ziemiński zastosował właściwą artykulację, zróżnicowaną dynamikę i interesującą narrację.

Reasumując, umiejętności i warsztat wykonawczy zaprezentowany na płycie przez doktoranta potwierdza, że jest On świetnym muzykiem kameralistą, dysponującym wirtuozowską techniką, szeroką dynamiką i czytelną artykulacją oraz pięknym dźwiękiem. Biorąc pod uwagę powyższe stwierdzenia uznaję, że dzieło artystyczne zawarte na płycie, ukazujące gitarę w niespotykanym często repertuarze i zestawieniu, jest bardzo interesującym materiałem muzycznym.

Opis pracy doktorskiej wydany został bardzo starannie. Całość wraz z tłumaczeniem zajmuje 331 stron, z czego polska wersja językowa 168. Po krótkim wstępie następuje pierwszy rozdział, wprowadzający w badaną tematykę. Opisuje historyczną i współczesną literaturę na omawiany skład oraz przedstawia profesjonalne duety fortepianowo gitarowe. Zawiera też informacje na temat rozwoju poszczególnych instrumentów, przybliżając tło historyczne.

Materiał przedstawiony przez Macieja Ziemskiego, jest pierwszą próbą podsumowania dorobku literatury w tym zakresie, co może być bardzo pomocne dla osób zainteresowanych tematem.

Rozdział drugi prezentuje sylwetki kompozytorów i ich utwory na gitarę i fortepian, które wchodzi w skład dzieła artystycznego. Autor przedstawia szczegółowo okoliczności powstania poszczególnych utworów. Zwraca tu uwagę wyjątkowa aktywność w stymulowaniu kompozytorów do pisania na omawiany skład. Dwa utwory z zamieszczonych na płycie powstały z inspiracji doktoranta, co przy bardzo ograniczonej literaturze, stanowi znaczny wkład w jej rozwój.

W trzecim rozdziale autor przedstawia specyfikę pracy w zespole kameralnym oraz problemy wykonawcze utworów stanowiących dzieło artystyczne. Zawiera też korektę błędów wydawniczych obecnych w nutach. Bardzo cenne jest również przedstawienie alternatywnych wersji palcowania trudnych miejsc, co pomoże kolejnym zespołom w pracy nad omawianym materiałem. Duża ilość przykładów nutowych opatrzonej szczegółowymi wyjaśnieniami, pomaga zrozumieć intencje autora. Szczegółowa analiza formalna i wykonawcza pozwala przybliżyć i zrozumieć przedstawione treści. W podsumowaniu autor zauważa, że:

„Na podstawie analizy utworów dzieła artystycznego i po zbadaniu repertuaru na skład kameralny gitara-fortepian można stwierdzić, iż to rzadkie zestawienie instrumentów – w porównaniu z innymi składami kameralnymi, znajduje się aktualnie w dynamicznej fazie rozwoju.”

Myślę, że działalność DuoKlavitarrę oraz powyższa praca przyczyni się do tego rozwoju w sposób znaczący.

Konkluzja

Dzieło artystyczne oraz część opisowa dzieła przedstawiona przez Pana Maciej Ziemskiego, jest ważnym i cennym materiałem zawierającym niepublikowane do tej pory zagadnienia. Stwierdzam, że oprócz wysokiego poziomu umiejętności wykonawczych, Maciej Ziemski posiada szeroką wiedzę teoretyczną. Wykazuje też duże umiejętności w pisaniu samodzielnej pracy naukowej. Praca doktorska magistra Macieja Adama Ziemskiego spełnia wymogi określone w artykule 187 ustęp 1 i 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku *Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce*.

Wnioskuje o przyjęcie przedłożonej pracy doktorskiej

Dr hab. Kornela Arwicz – Sienicka, prof. AS